

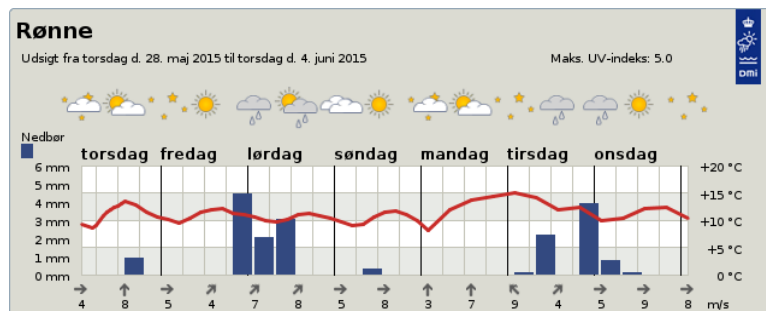
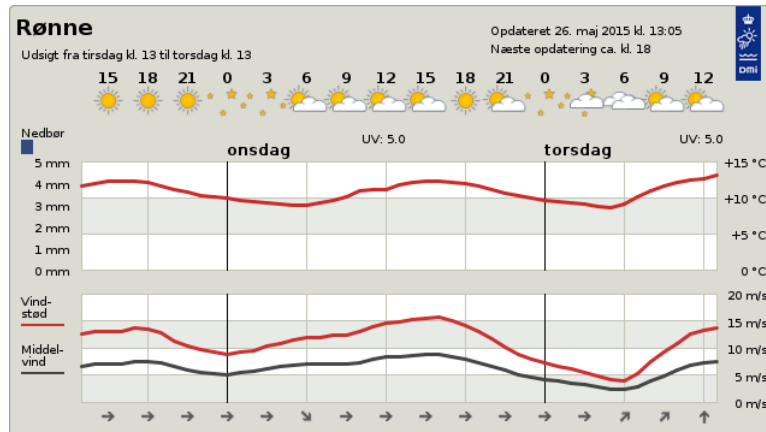
# **Turen til Bornholm 2015**

Fra den 27. - 31. maj.

Turen var med Ældre Sagen fra Hundested og arrangeret i samarbejde med Adrian Turist i Frederiksværk. [www.adrian-bus.dk](http://www.adrian-bus.dk) Prisen var kr. 3995,00/person.

Vores gode chauffør hed Torben, og i bussen var vi i alt 26 personer. Kirsten fra Ældre Sagen i Hundested var med som en trofast hjælper i bussen, og ikke at forglemme den der fra Ældre Sagen i Hundested, havde stået for tilmeldinger til turen.

Vejrudsigten for Rønne var:



Det er vejrudsigten fra DMI. Tv2 lovede en bedre udsigt, så den tager vi.

### Onsdag den 27. maj.

Klokken 5.30 blev vi afhentet ved havnekiosken i Hundested, så det var meget tidligt op, og turen gik straks mod Ystad i Sverige. Men først til Thorup for at hente flere deltagere. Næste stop var City Bakery i Frederiksværk for at hente rundstykker til morgenkaffen i bussen.

Klokken 6.30 nåede vi trafik køen på Farum-motorvejen, men nerverne blev dulmet med en morgenbitter udskænket af Kirsten.

Næste stop var Tårnby station, hvor endnu to deltagere stod på bussen til Bornholm

Turen gik over Øresundsbroen og videre ad motorvejen mod Ystad. Torben bød velkommen og fortalte lidt om Øresundsbroen, Bornholm og om vores guide Jørgen, som skulle stå på bussen i Rønne og være vores guide alle dagene på Bornholm. Vejret var overskyet og køligt. Klokken 8.15 var vi ved færgen, og det første vi så her var to kølevogne fra O V Jørgensen i Hundested.

Om bord på færgen, fortalte højtaleren, at vi sejlede med 70 km i timen, og at der var 1½ meter høje bølger.

Klokken 9.50 kørte vi fra borde, og på kajen ventede vores guide Jørgen. Han steg på bussen og bød os velkommen til Bornholm og fortalte lidt om dagens program, som var en lille rundtur i Rønne og videre ad vejen til Stærmosse forbi lufthavnen.

Jørgen fortalte også, at der i Rønne p.t. boede 14.000 mennesker, og at der på Bornholm boede ca. 40.000. Så fortalte han om Rønne sygehus, Posthuset, og han delte kort ud over Bornholm.

Vi fortsatte turen, og langs vejen mødte vi mange soldater på øvelse. Jørgen fortalte, at der i disse dage var Nato-øvelse på Bornholm. Han fortalte også, at der var 36 vindmøller på Bornholm, som til-sammen producerede 38 % af Bornholms elforbrug.

Vi kørte ned til Butik Pia Stærmosse – damernes paradys – hvor vi havde ½ time til at se alt inden for tøj mm.



Hygge ved Pia Stærmosse.



Afgang fra Pia Stærmosse.

Derfra fortsatte turen forbi Povlsker Kirke og videre til Dueodde. Sandet på Dueodde er så fint, at det bruges til sand i timeglas og sandfyldte elsikringer. Efter en tur ned til den kolde strand steg vi igen på bussen, og fortsatte turen mod Vingården Lille Gadegård.

[www.a7.dk](http://www.a7.dk)

Da vi ankom, var det første vi så på TVs nyheder, at der var udskrevet folketingsvalg i Danmark til den 18. juni.

Besøget startede med at Jørgen fortalte om vinproduktion, mens vi stod på vinmarken. Med sig havde Jørgen en cola, til den store gris som gik op til vinmarkerne. Det var åbenbart grisens livret. For efter foredraget fik grisen colaen, som den nød i fulde drag.

Vi spiste en god frokost, og vi smagte på ribsvin.

Klokken 13.45 fortsatte turen til Snogbæk, og Jørgen fortalte, at der slagtes 515.000 svin årligt på Bornholm.

Efter en god frokost og en grundig orientering om vin fortsatte turen til Kjærstrup Chokolade, hvor vi havde 15 minutter til at smage og handle.

Derfra til Neksø via Balka strand. På Neksø Havn fortalte Jørgen om krigen og at byen havde 4.000 indbyggere og var Bornholms næststørste by. Der er 28 havne på Bornholm.

Tilbage i bussen, fortalte Jørgen, at der var syv rundkirker i Danmark. Fire på Bornholm, en i Jylland, en på Fyn og en på Sjælland.

Vi tog en rundtur på de små veje, gennem Rø Plantage, langs kysten til Tejn, Sandkås forbi Hotel Friheden og til vores mål, Hotel Pepita [www.pepita.dk](http://www.pepita.dk) vores hjem til søndag.

Rammen om Hotel Pepita er en gammel bindingsværksgård fra 1800 tallet. Den gamle stuelænge indeholder en hyggelig restaurant. De fire længer giver læ i gården og fra haven og restauranten er der havkig mellem de røde tage.

Klokken 18.30 var der aftenbuffet med det gode vinmærke ad libitum.

Mange af turens medlemmer havde været meget tidligt oppe, og gik derfor meget tidligt til ro, for at være friske til næste dags mange oplevelser. Dagens vejr havde været flot, men køligt, og vinden lagde sig sidst på dagen.

### **Torsdag den 28. maj.**

Morgenmad fra klokken 7.30 og afgang til dagens oplevelser klokken 9.00, hvor også Jørgen og Torben var klar til at fragte os rundt.

Inden vi satte os i bussen, blev der serveret en morgenbitter uden for bussen.

Turen fortsatte ad Strandvejen forbi Hotel Romantic, hvor Jørgen fortalte, at nogle russiske soldater havde misforstået noget om navnet, hvilke skabte problemer.

Videre gik turen forbi Allinge Havn til den Russiske Kirkegård.

Forbi Ols Kirke, hvor Jørgen fortalte, at kirken er fra 1150. Fæstningsagtig granit i tre stokværker med en særdeles fin tagkonstruktion.

Vi kørte så videre mod Tejn, forbi Tejn Kirke som er Bornholms yngste by- og landkirke fra 1940. Videre til Strandvejen, hvor Jørgen fortalte om trolinge-fiskeriet.

Næste stop var Trolleskoven, hvor vi gik ind til Svenskestenen, og Jørgen fortalte historien om denne.

Bagefter fortsatte turen til Kunstmuseet, hvor vi havde 15 minutters kig og derfra til Østerlars Kirke, som vi især oplevede indendørs. Her kunne vi læse og høre om kirken, der var fra ca. 1150 og er øens ældste og største kirke. Over for lå Sæberiet, hvor der også var tid til et besøg.



Østerlars Kirke.



Sæberiet.

Tilbage i bussen og fortalte Jørgen om Christiansø, hvor der bor 109 fastboende og 13 skolebørn. Han fortalte også om en fastboende på 92 år, som aldrig havde været på Bornholm, - og at Christiansø årligt besøges af ca. 86.000 turister.

Klokken 11.00 var der afgang og fem minutter senere demonstrerede Torben, hvorledes bussen ved hjælp af jordens magnetisme kunne køre op ad en lille stigning uden motoren koblet til.

Vi fortsatte mod Baltic Seeglas, hvor vi havde ½ time til at se, hvorledes glaspusterne arbejder. [www.BalticSeaGlass.com](http://www.BalticSeaGlass.com)

Herfra kørte vi til Gudhjem og ned på havnen, hvor der var afsat 1½ time til at bese Gudhjem og finde et sted til frokosten. Mange spiste på Gudhjem Røgeri.

Klokken 13.15 var der afgang ad den snoede vej, og nu var der tid til at fortælle røver- og løgnehistorier i bussens mikrofon. Torben lagde for, derefter Jørgen og til slut Bjørda.

Vi kørte så ind til Kræmmerhuset og tilbragte ca. ½ time, inden turen gik mod Klemmenser til Røgeriet i Hasle, hvor Jørgen gav en fyldestgørende orientering om røgeriets kunst.



Rapsmarker på Bornholm.



Røgeriet i Hasle.

Da vi igen sad i bussen, blev kaffen serveret af Kirsten og Nancy.

Vi tog herefter langs kysten, indtil vi vendte om, og kørte på den større vej og videre mod vores hotel via Vangs Vagtstue i Vang.

Der blev også til en tur på Allinge Havn - i regnvej, da nogle skulle handle lidt ind i NETTO. Derfra kørte vi til hotellet, hvor vi var klokken 16.30.

Klokken 18.30 gik vi i samlet flok til Cafe Værftet, hvor aftens menu var stegt flæsk og persillesovs. Denne aften var drikkevarerne for egen regning.

Det var dagens første småregn, da vi gik derned, og det småregnede, da vi igen gik de 300 meter hjem.

Restauranten var lukket på Pepita, da det var torsdag, og alle gik hver til sit, så de var friske til næste dag.

## Fredag den 29. maj.

Igen var der morgen-mad fra klokken 7.30 til 9.00.

For dem der havde tilmeldt sig turen til Christiansø, var der afgang med bussen til Gudhjem klokken 9.15.

Da jeg ikke var med til Christiansø, kan jeg af gode grunde ikke skrive om turen. Men det skal ikke afholde mig at skrive lidt om Christiansø.

Søfæstning Christiansø er del af øgruppen Ertholmene. Øgruppen er ejet af den danske stat og hører under Forsvarsministeriet. Den ligger ca. 20 km fra Bornholm og består af de to beboede øer Christiansø og Frederiksø, fuglereservatet Græsholmen og et antal større og mindre klippeskær. Alt er total fredet, både fæstning, natur og dyreliv.

Klokken 10.15 var bussen igen tilbage, og for os der ikke tog til Christiansø, var der bl.a. tur til Moseløkken granitbrud.

Denne tur gik via Hammer Havn, hvor Torben gav en kort orientering om havnen og omgivelserne – den store orientering skulle Jørgen give, når vi igen med ham som guide skulle til Hammer.

Efter en kort pause med udsigt over Hammershus fortsatte turen til Moseløkken, et arbejdende stenbrudsmuseum.

Samtidig med vores besøg var der en skoleklasse fra Roskilde – så det var to forskellige aldre til stede. [www.moseloekken.dk](http://www.moseloekken.dk)

De unge mennesker fik her lært, hvordan man flækkede sten med egen håndkraft og ved hjælp af gammeldags værktøj.



Moseløkken Stenbrudsmuseum.



Ankomst fra Christians ø.

Der var udsigt til granitbruddet, hvor man ikke skulle lide af højdeskræk.

Klokken 12.15 fortsatte turen til Allinge, hvortil vi ankom 15 minutter senere. Mange benyttede lejligheden til at spise frokosten på Højers Cafe.

13.30 var der afgang mod hotel Pepita, og hvem der havde lyst kunne køre tilbage med bussen til Gudhjem, for at hente dem der havde været på Christiansø.

Klokken 15.30 var vi igen tilbage på hotellet efter et besøg i Gudhjem på ca. 1 time.

Om eftermiddagen var der kaffe i gården, og klokken 18.30 var der middag og aftenhygge bagefter på hotellet.

### Lørdag den 30. maj.

Klokken 9.00 var der afgang til Bornholms Tekniske Samling.

Turen gik via Hammer Havn og Hammershus, hvor Jørgen fortalte om havn og hus. Videre kørte vi rundt på Bornholms små veje, hvilket skyldes et cykelløb. Men det gjorde ikke noget, for så fik vi også set den del af øen.

Det endte med, at vi til sidst kørte mod Svaneke via Bølshavn, hvor Søren Pilmark har sommerhus, og hvor der hvert år køres Velo Solex løb. Guiden fortalte så om den hellige kvinde med de 10 børn.

Via Listed endte vi i Svaneke klokken 10.30. Her fortalte guiden om vandtårnet, som der var stor modstand imod, da det skulle bygges. Byrådet besluttede derfor, at afholde en afstemning i byrådet. Alle stemte imod undtagen Borgmesteren, og så blev det bygget. Men på længere sigt hjalp det, at det var Jørgen Utzon, der havde tegnet det.

Der var tid til at bevæge sig rundt i Svaneke indtil klokken 12.30, hvor der igen var afgang mod Aa Kirke i Åkirkeby. Inde i kirken fortalte Jørgen bl.a., at kirken er opført ca. 1150 af grønsandsten og silurkalk i romansk stil. Kirken var Bornholms domkirke imiddelalderen.

Efter en tur i kirken kørte vi til Almindingen, som er Danmarks 3. største skov. Hvis vi var heldige, skulle der være mulighed for at se bisoner, men det var vi ikke. Vi parkerede ellers bussen og gik langt af en skovvej til området med bisonerne, men der var ingen at se. Vi gik tilbage til bussen, hvor Torben havde kaffen klar med hjemmebagt kringle fra bageren.

Jørgen fortalte, at der havde været lidt problemer med at få flere bisoner, selvom der var en tyr og seks okser, som senere dog fik kalve.

*PS: Den 25. maj blev der født 2 bisoner, iflg. TV2 Tekst Tv den 9. juni. Der stod også at bestanden var fordoblet siden sommeren 2012.*

Bagefter gik turen videre til Bornholms Tekniske samling [www.bornteksamling.com](http://www.bornteksamling.com)

Her var der 4.000 kvadratmeter udstilling under tag, bl.a. 6170 kopper, biler, værktøj, gl. tøjruller mm.



Ingen bisoner.



Masser af kopper.

Klokken 16.15 var der afgang mod Hotel Pepita via Slotslyngen.

Kaffe da vi kom tilbage. Om aftenen var der igen god mad og drikkevarer ad libitum – og så var der musik og sang leveret af "kokkeinden" og sheriffen.

### **Søndag den 31. maj.**

Op til sol og lidt vind og igen et godt morgenbord, og så var det dagen, hvor vi alle skulle hjem.

Pga. problemer med færgen var afgangens udsat 2 timer. Dvs. at vi først skulle med klokken 16.30.

Klokken 9.00 blev bussen pakket, og klokken 9.15 var der afgang mod Hammerhus.

Turen gik først til Opalsøen. Her fortalte Jørgen historien om supermanden Jørgen, der skulle vise børnebørnene, at han var en supermand.

Herfra kørte vi til Hammer Havn og Hammershus, hvor Jørgen fortalte historien om Hammershus.

Hammershus er anlagt på en 74 meter høj klippe og fylder med sine forborge et areal på henved 35.000 kvadratmeter. Ringmurene har en længde på omkring 750 meter. I det nordvestlige hjørne finder man en dam, der kan have forsynet slottet med fersk vand. Mod havet er der stejle klipper og til de andre sider vanskeligt passabelt, klippefyldt terræn. Manteltårnet blev opført af Bernt Knop, som også forstærkede fæstningsværkerne, der fordrev to svenske orlogsskibe med sine kanoner så sent som i 1645.

Efter 1576, hvor borgen igen var på danske hænder lod man den forfalde, fordi den efterhånden betragtedes som et utidssvarende fæstningsværk, f.eks. på grund af skydevåbnenes forbedring. Den blev derfor anvendt som statsfængsel for bl.a. Corfitz Ulfeldt og Leonora Christina Ulfeldt, der blev indsat i 1660. Efter deres flugt fra Manteltårnet og efterfølgende tilfangetagelse blev de placeret i et mørkt slotskapel, men senere igen indsat i Blåtårn – på hver sin etage.

I 1743 blev Hammershus rømmet og derefter anvendt som stenbrud, der blandt andet blev brugt til at bygge hovedvagten i Rønne.

Videre gik turen til Slotslyngen, Allinge, Olsker og Rø Kirke hvor vi var klokken 10.00. Herfra til Bornholms Rovfugleshow [www.bornholmsrovfugleshow.dk](http://www.bornholmsrovfugleshow.dk)

Her var der først en ½ times orientering om fuglenes bygning sammenlignet med menneskets bygning, deres føde mm.

Endelig var der opvisning af Martin og Luise inde i hallen med først en ara papegøje, defter en amerikansk tårnfalk, latterfuglen og til sidst en hornugle (hun).

Bagefter foregik det i det fri, hvor det først var en vandrefalk, derefter en havørn og til sidst en grib, der viste deres kunnen.

Da showet var slut, kørte vi til Rytterknægten. Her fortalte Jørgen, at stentårnet **Kongemindet** blev bygget i 1856 til minde om Frederik VII og grevinde Danners besøg nogle år før. Da skoven voksede og tog udsigten, blev tårnet i 1899



forhøjet med et stålstillads. Med stentårn er Rytterknægten 172 m højt. Tårnet bruges om foråret til ornitologiske observationer.



Udsigt fra 172 meter til Adrians bus.



Stubbeløkken granit.

Klokken 12.50 fortsatte turen mod Stubbeløkken granitbrud, hvor der var en lille pause, så vi kunne nyde udsigten ud over bruddet. Umiddelbart efter var der endnu et stenbrud. Her nød vi udsigten inde fra bussen.

Vi fortsatte nu mod Rønne, hvor vi var klokken 13.30.

For dem der ønskede det, var der ½ times rundtur til fods i den gamle bydel.



Den gamle bydel i Rønne.

For alle var der også tid til frokost indtil klokken 15.30, hvor vi igen skulle stå, hvor vi blev sat af.

Herfra kørte vi til vores færge, Leonora Christina, som skulle afgå klokken 16.30. Forinden havde vi taget afsked med vores gode guide, Jørgen, som havde et godt samarbejde med chaufføren Torben og en stor viden om Bornholm.

Fra Ystad, gik turen nu mod Danmark, med første stop Tårnby Station, hvor to af deltagerne stod af. Dernæst Farum Station hvor en deltager forlod os.

Næste stop var Thorup, hvor tre deltagere forlod selskabet.

Turen gik så til Hundested Havn, hvor vi var klokken 21.00.

En god tur med mange oplevelser, god forplejning, eftermiddagskaffe hver dag, når vi kom tilbage til hotel Pepita. Kun ganske lidt regn, og det var for det meste, når vi sad i bussen.

At rejse er at leve.

Skribent og fotograf: Ernst Peters

Genemlæst af: Stephan Pedersen